

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 10. hodině. Expedicí se nachází u Roberta Veita v Nových alejích č. 116.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl. 1 zl., půll. 2 zl., celor. 4 zl. rak. č. S poštou: čtvrtl. 1 zl. 15 k., půll. 2 zl. 30 k., cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor:
Emanuel Meliš.

Nakladatel:
Robert Veit.

Jan Bapt. Píšek.

Nástin životopisný.

Kdo nezná slovutného českého pěvce J. Píška? Zajisté každý! Píšek je zpěvec, jenž všeobecnou naši pozornost zasluhuje, a o němž se směle říci může „aide toi et Dieu t'aidera“ (Pomoz sobě a Bůh ti pomůže.) Neboť bez onoho vnitřního pučení, bez neunavného zápasu s odpornými okolnostmi je se nadíti, že by krásné vlohy jeho v nepatrných temnotách byly zanikly.

Jan Baptista Píšek narodil se 14. října 1814 ve Mšeně, malém městečku v Čechách asi šest mil od Prahy. Schopnost k hudbě pozoroval u něho nejdříve jeho otec, majitel hospodářství a představený, slyše, jak si ledva čtyry léta starý chlapec tony k české národní písni na klavíru ku podivu šťastně shledával. Taková událost byla by již v německé obchodní komoře pobouření způsobila; tím dříve stalo se tedy v zemi, jejížto obyvatelé, rovně jako Vlaši, jsou rození hudebníci. I byltě hošík svěřen tamějšímu učiteli, a zasvěcen do nejskrytějších tajemností umění jeho. Již v šestém roce hrál oblíbené valčíky tak přísně do taktu, že k tomu každý při domácích slavnostech bezzávadně tančit mohl. S rozkoší vypráví o tom Píšek, vyznává, že v tom schován byl první zárodek jeho hudebního vzdělání. Školní vyučování udělovalo se mu v české řeči, a německy učil se teprva v desátém roce s velikou obtížností a nepraktičně, jak se vůbec Němci frančině i angličtině učivají. Toho času počal se u něho zvučný altový hlas vyvinovati, a sice vedením učitelovým s tak rychlým prospěchem, že každou neděli i každý svátek v malém kostelíku při velké mši všecky sola i arie zpíval. Že však určeno bylo, aby se dal na studie, ztrávil mladý Baptista 4 léta na gymnasiu v České Lípě, kde první premium obdržel, a co vokalista na kůru od školního platu byl osvobozen. Přišla na Pražské gymnasium, liboval si v klasikách, zeměpisu a mathematice, a vstoupil v 18. roce do filosofie. Při těchto studiích neochladla láska k hudbě, jižto věrně choval co první altista u sv. Jakuba a co varhaník u

Piaristů. „Od roku 17. na 18.“ praví Píšek, „měnil se můj hlas; ačkoliv jsem o cvičení hlasu jak živ ani za vlas neslýchal a nečítal, přece mě cosi pudilo, abych s hlasem prostředně nakládal, a všeho namáhání při zpěvu se varoval.“ Zajisté to věc pro každého zpěváka povážení hodná. Než se hlas ustálil, hrával náš vokalista, aby nezahálel, na varhany anebo tloukl bubny s velkou horlivostí.

V tu dobu navštívil své rodiče. I stalo se, že při chrámní slavnosti (provizovalo se Mozartovo Requiem) pro „Tuba mirum“ první basista scházel. Píšek byl na kůru; vida ten zmatek a ty rozpaky, nabídnul se, veden jakýmsi tajným tušením, že bude arii a vista zpívati, při nížto tak ohromný basový hlas rozvíjel, že všickni přítomní, a přede vším on sám, stáli jako u vidění. Od té chvíle počal pro něho nový život con amore, on mohl opět zpívati, a v skutku neminul ani jediný den, aby mladý studiosus buď v kostele, v koncertě, při akademii nebyl si zazpíval, aneb na varhany a na klavír nezahrál. Toho bažení jeho po hudbě užívalo se ze všech stran. Dnes hrál koncertní offertorium na varhany, zejtra zpíval v Cherubini-ho mši basovou arii při gradualu, na to přednášel vlaskou canzonettu nebo půvabnou polku, potom zpíval opět české národní písně při kytáře. Není tedy divu, že se po celém okolí pověst roznesla o *hudebném juristovi*.

Přátelsky a svorně žil s každým, a neznal jiného nepřítele kromě své kasy, která mu nedovolovala, aby každý privátní koncert a každou operu navštěvoval; pročež našel si brzy cestu, jak by i mimozákonně do koncertů cizích virtuosů a zpěvců se dostat mohl. S Hummlem, který toho času v Praze koncerty dával a mladého človíčka za basou skrytého našel, měl humoristickou, ale nehrubě zdvořilou scenu.

V takovýchto okolnostech, při suchopárných pracích u kancelářského stolu, a v horoucím nadšení pěveckou svobodou, v zápasu povinnosti s náklonností, přišla konečně hodina jeho, ježto v něm první myšlénku zbudila, aby šel k divadlu. O tom nechť nám zpěvec sám vypravuje, co mi v dů-

věrné chvíli sdělil a pokud pamět má věrna mi zůstala: „Bylo to v neděli, tuším, 3. května 1834, když jsem poprvé slyšel Rossini-ho Lazebníka Sevillského. Stöger, dříve ředitel divadla v Josefově Vídeňském, najal divadlo Pražské, a 1. května dával první představení. Pöck byl v plném květu; sotva že první arii dokončil, stál jsem jako hromem omráčený. V vnitřním pobouření, jakého jsem posud nikdy nepocítil, nemohl jsem se dočkat, až by se představení skončilo, ale chvátaje ten večír ještě k obchodníkovi M. Berrovi, žádal jsem o Figarovu arii a sednul si s rozpálenou hlavou ku klavíru. Já hrál celou noc — nový den dral se již oknem, a v duši mé počalo také svítati. I nemohl jsem se ani dočkat, abych časně ráno arii svým známým zazpíval, a sice z paměti s vlaským textem, jenž mi nad německý byl milejší. Od té chvíle hynula láska ke trudným studiím a zpěv, zpěv jen byl základem celého života mého. K tomu přidružila se první láska — přeplněnému srdci nemohl jsem jinak než v tónech úlevu dáti. I bylo mi, jakoby láska a hudba nebylo nic rozdílného; tajemství tónů, této povšechné světlomluvy, zjevilo se mi v plné jasnosti.“ Přece ale dokončil Pišek s dobrým prospěchem druhý rok na universitě, kde mimo filosofii a fysiku studoval opery, arie a písně všeho druhu.

Rok na to navštívil bez vědomí rodičů kapelního mistra Triebensee-a, prvního učitele Henriety Sonntagové, a zpíval u něho arii Tristana z Jessondy. V úžasu vedl jej tento k Stögrovi, který s ním hned smlouvu na 5 let uzavřel; „a to byl počátek“, praví Pišek, „všech slastí a strastí mého osudného uměleckého života.“ Pro svěží barvitost ať sám vypravuje: „Úmysl můj — státi se komediantem — hrozil matku rozumu zbaviti, neboť u nás doma si dramatický umělec a světoběžník mnoho neoddají. Otec ale, maje o tom světlejší pojmy, dal své svolení, matku jsme přemluvili, a tak přísahal jedináček, ledva 21 let starý, v červnu 1835 na Thaliin pestrý vysoko plápolající prapor.“

(Pokračování.)

Část theoretická při vyučování na piano.

Podává Fr. Blažek.

(Pokračování.)

Dále stává rozdílných zásad, kterýmiž se určuje, by se nacházely v akkordu ty neb ony intervally té neb oné velikosti, nebo se množí akkordy tím způsobem, když se klade na místo původně základního tonu akkordu některý z jeho intervallů do zpodu, ba i také

vznikají akkordy použitím chromatické změny toho neb onoho intervallu.*) Následkem tohoto rozdílného původu obdržíme akkordy rozmanitého druhu, a podobné jako intervally, máme také akkordy původní, odvozené, libozvuké, nelibozvuké, doska lné, nedoska lné, (chromatické) nebo vzhledem na velikost jejich intervallů nazýváme některé akkordy velké, malé, zvětšené, zmenšené, dvojzmenšené.

Obsahuje-li akkord tři, čtyry neb pět rozdílných tónů, nazývá se podle toho trojzvuk, čtverzvuk, pětizvuk.***) Těchto tří posléz uvedených akkordů nabízí nám jaksi příroda sama, poučujíc nás ze souznějících tónů, z jakých intervallů ony sestávají, a v jakém pořádku jeden intervall po druhém následuje. Za příčinou tohoto přirozeného povstání, jmenovitě ale proto, že dotčené tyto tři akkordy základem jsou k utvoření jiných akkordů, nazýváme trojzvuk, čtverzvuk a pětizvuk původními a základními akkordy.

Promluvivše takto o stvoření akkordů vůbec a předslavše prozatím jenom jich jména, obraťme pozornost svou k věci samé a proskoumejme každou jednotlivou třídu akkordů.

O t r o j z v u k u.

Z tohoto pojmenování akkordů se již vyrozumívá, že sestává ze tří tónů; jenom toliko to doložiti třeba, že tony ty jsou výškou od sebe rozdílné (realní). Nejhlubší tří těchto tónů nazván jest ton základní (základník.)

Z jakéhokoliv základního tonu povstane trojzvuk, postaví-li se tři tony nad sebe tak, aby byly po tercích od sebe vzdáleny.

Dejme tomu, že bychom chtěli sestavit trojzvuk na první stupeň C-toniny; tuť se přibere k základnímu tonu c druhý o terci vyšší ton e, a k tomu opět o terci vyšší, třetí ton g.

Podobně jsme sobě počínali tvořice následující trojzvuky: g h d, d fis a, a cis e, f a c, hes d f, es g hes, kteréž nacházíme na prvním stupni škály G, D, A, F, Hes, Es. V každém z těchto uvedených trojzvuků spatřujeme dvě nad sebe postavené terce.

*) Rozličná souznění, jež pochodí z průchodních neb zadržovaných tónů, nepovažujeme za žádné zvláštní a samostatné akkordy.

**) Akkordy ze šesti tónů (undecimové akkordy) a ze sedmi tónů (terdecimové akkordy) se bez vynechání několika tónů neužívají. Undecimový akkord povstává — postavíme-li pět, terdecimový, postavíme-li šest tercí nad sebe, n. p. c e g h d f jest undecimový, c e g h d f a jest terdecimový akkord; upotřebuje-li se, vynechává se při prvním terci e, při druhém mimo tu terci také kvinta g.

Poznali-li jsme způsob, jak sobě máme trojzvuk sestaviti, neméně důležité jest skoumati, v jakém poměru se vrchní dvě části akkordu se základním tonem nacházejí a z kterých podstatných intervallů trojzvuk sestává. K určení toho musí se vždy každá část akkordu se základním tonem porovnávat, což když učiníme n. p. v akkordu c e g, shledáme, že c-e, t. j. druhá nejbližší část od c, tvoří terci, třetí část akkordu též se základním tonem c-g že slove kvinta.

Podstatné intervally každého trojzvuku jsou tedy kromě základního tonu terce a kvinta.

Není však na tom dosti, jestliže víme, že trojzvuk sestává z terce a kvinty, a známe-li způsob, jak sobě trojzvuk sestaviti, nám bude třeba akkord ten ještě z jiných stránek posuzovati.

Předpokládáme-li přede vším, že stává rozličného druhu trojzvuků, kteréžto nejenom sluchem, nýbrž i také rozumem od sebe rozeznávají dlužno; tuť nutno, intervally ne toliko podle jména v akkordu znáti, ale i také jakost a zvláštnost každého intervallu (terce a kvinty) posuzovati.

(Pokračování.)

Stav zpěvu národního a hudby v Haliči.

Podává *Adolf Pozděna.*

(Dokončení.)

U Dominikánův a Jezuitův v Krakově dávala se dramata s hudbou. Nejstarší dráma jest od roku 1533 bez jména skladatele. Kostelní zpěváci, kteří tyto kusy hráli po klášteřích, provozovali tytéž v karnevalním čase na hradech pánův.

Okolo roku 1565 dávaly se v Polsku: 1. „Dialogy (rozmluvy) ve školách,“ 2. „Dramata s hudbou“ a 3. „Masopustní maškary“ (bacchanaly). Roku 1603 zakázali biskupové Krakovští hry tyto, jelikož si protestanti z nich úsměšky dělali.

V jedné takové hře vystupují herci a sbor zlých duchův. V jiné hře opět představuje se peklo. Jidáše viděti jest v plamenech; hudba hraje a Jidáš vystoupiv zpívá: „Ave rabbi, ja i drabbi.“ Avšak hry tyto byly brzo od biskupa zakázány.

Za panování Zikmunda počala při dvoře tragédie Jana Kochanovského „Odprava poslův řeckých;“ dávala se s hudbou; později provozovala se na dvoře Krakovském „Ulissis prudentia in adversis“, (Ulissova moudrost v protivenstvích); Vladislav IV ku svatbě s Marií Ludvikou přivedl zpěváky z Paříže. Paní Guebriantova, jež královnu do Polska doprovázela, zpomíná

v pamětnostech svých o tancích polských, které pod ředitelstvím M. Sacchiho provedeny byly.

Všecky plody lyrické za času Zikmunda nemají nic národního. Podle Juszinského zpívaly ženské z Krakova tak zvaný „lomber babský.“ Zpěvy tyto provozovaly se na náměstí pod bílým oslem, a podnes lid Krakovský vypravuje o jisté Marině, která pětkrát měla býti maršalkou lombru. Zpěvy tyto byly obyčejně satyry na biskupy a lidi vyššího stavu. Z všeho toho dá se souditi, že hudba v středním a 16. věku velký vplyv na písně národní měla.

Co se zpěvův kostelních týče, staly se písně sv. Vojtěcha a píseň ke cti sv. Stanislava všeobecnými. Při tom jest pamětihodné, že se dvě písně nábožné staly písněmi světskými a sice: Gregorianky a Kolendy. Ze 16. věku udrželo se množství krásných choralů.

Co do církve rusínské, mají také své pěkné choraly; mezi jinými zpívají také „náš český zpěv“, „Hospodine pomiluj ny.“ Při tom však podotknouti sluší, že v církvích rusínských zpěv jen jednohlasný jest, t. j. že lid všecky písně v unisonu bez průvodu nějakých nástrojů zpívá.

Konečně dlužno se i o zpěvu židovském v synagogách zmíniti. Každému bude as známo, že zpěv židů vlastně jen rhytmický, bez určitých mezistupňů jest; avšak stává synagog, v nichžto se řádné choraly zpívají. Takové sinogogy slují německo-israelské školy a nalezají se ve Lvově a v Brodech. Chovám také několik příkladů; avšak není mi času popřáno, bych je důkladně rozebrati mohl.

Konče takto článek svůj, musím laskavě čtenáře o shovění žádati, pakli jsem se nějaké vady dopustil: podal jsem toliko stav hudby a zpěvu, nikoliv kritické pojednání. Snad bude článek můj nějakému rodáku Haličskému pohnutkou, že se tohoto předmětu uchopí a nám úplný obraz o hudbě Polské podá. Dejž Bůh!

Dějiny a charakteristika hudebních nástrojů.

(Pokračování.)

Beethoven vyjádřil ve své symfonii do C-moll nadobyché škytání ve scherzu ku konci decrescenda toliko nucenými, vysokými tóny **as** a **g** fagotu v jednozvuku. Meyerbeer naproti tomu, jenž ve výjevu vzkříšení jeptišek po bledém, chladném a sinalém zvuku pátral, vylíčil ho bezmocnými, středními tony fagotu.

Tenorový fagot není v našich orchestrech, kdež jej anglický roh prospěšně vynahraňuje, v užívání. Má

však více síly, než anglický roh a jeho zvuk působí ve vojenské hudbě nádherný účinek; jest však orchestru z foukacích nástrojů sestávajícímu, jejichžto trpký zvuk by větším počtem velkých a malých fagotů značně zmírněn byl, na velkou ujmu, že fagoty z něho téměř vyloučeny jsou.

Kontrafagot je obyčejnému fagotu to, co kontrabass cellu. Ohromná hloubka jeho tonové polohy je nejen pro vojenské hudební kapely, alebrž také pro větší obyčejné orchestry, zvláště v kusech nádherného a mohutného charakteru velmi vzácná. Kontrafagot vynahraňuje se časem ofikleidou, kteráž však takové hloubky nemá, jelikož stojí v jednozvuku s obyčejným fagotem. Ostatně nemá ofikleida nejmenší podobnosti s charakterem kontrafagotu; a máme za to, že by lépe bylo v takových případech nástroj tento raději vynechati, než jej takovým způsobem nahražovati.

Co virtuos na fagot vyniká hlavně Almenröder; v novějším čase získal si evropského jména náš krajan Neukirchner, absolvovaný žák Pražského konservatoria. Dále slušno jmenovati co virtuosy Schmittbacha, komorníka a hudebníka z Hanoveru, Richtera, Machačka, Cerhu a Vojt. Grossa, profesora fagotu na konservatoriu Pražském, jenž opět několik výborných fagotistů vzdělal, z nichžto zvláště Chalupický, Duda, professor fagotu na Mozarteu v Solnohradu, jakož i Hájek, kapelník u pluku hulánů chvalné zmínky zasluhují.

Školy pro fagot napsali: E. Ozi, kteráž však nyní požadavkům nevyhoví; dále slavný Neukirchner, jehožto obšírná škola i v konservatoriu Pařížském uvedena jest a dle nížto se i v našem konservatoriu vyučuje; také Fahrbach vydal školu pro fagot, jež dosti obšírná jest.

Nejlepší fagoty jsou Schauflera, Küsta, Almenrödera, Schellenasta a Pražského továrníka Horáka, jehožto nástrojů se v konservatoriu Pražském užívá.

(Pokračování.)

Z Krakova.

„..... Forstian et hæc meminisse juvabit!“

Requiem od J. Lavrovského — Lavrovský — Lorenc — Zpomínka na české kvartetto — Vašákovy a Lorencovy čtvero zpěvy.

Dne 14. června provedl zpěvácký spolek (Towarzystwo Amatorów śpiewu) ve zdejším farním chrámu Páně obřadu řecko-slovanského při smutečních službách Božích za duše dvou bývalých profesorův university Jagiełłónské a spolu i duchovních správcův dotčené fary, nové „Víčnaja pamjať“ (Requiem)

od nynějšího tamějšího faráře, velebného pána Ivana Lavrovského složené. P. Lavrovský je velký milovník a znatel zpěvu, jehožto přičiněním se již více útvarův zpěvu církevního v Krakově provedlo. Jmenovitě dávány byly roku letošního na bílou sobotu před slavným „Voskresenyjem“ (Vzkříšení Páně) výtečné skladby na slovo vzatého Bortňanského a jeden sbor pro hlasy mužské z „Sedmi slov“ Haydnových „Dnes so mnoju budešy v raj u.“ Pan Ivan Lavrovský vzdělal se v hudební skladbě za času svých bohosloveckých studií v Přemyšli u Čecha p. Fr. Lorence, učitele při tamější škole varhaníkův a ředitele hudby v kostele katedrálním obřadu latinského, jenž — jak známo — složil více dojmavých čtvero zpěvův českých, které v svém čase velké nalezaly obliby a zajisté posud v Čechách sem i tam ještě zavznívají. V letech 1833—1836 náležel p. Lorenc do výtečného kvarteta, záležejícího z pp. Haroušův a bar. Laryše, jež v Praze slovutným se stalo a valně přispělo ku vzbuzování lásky k tomuto odboru hudby a zvláště ku vzdělávání čtverhlasového zpěvu českého tehdež ještě zřídka pěstovaného. Nepochybujeme o tom, že čtvero zpěvy páně Vašákovy: „O radostné cestování!“ a „Zastaveníčko“ (Když již všecko spočívá), jako též i páně Lorencovy: „Lovecká“ (Den ještě dřímá za horou) a „Prání“ (Tobě drahý v této době) — kteréž jmenovaní pánové přednášivali — milý a nezapomenutelný zůstávají dojem u každého, kdo jen jednou příležitost měl je uslyšeti, jakož i přemilou posud vzbuzují vzpomněnku „na ony blahé časy“ u pisatele těchto slov

Václava D—a.

J a n Z a c h.

Novella ze života českého hudebníka.

(Pokračování.)

Počítal při tom na ženskou marnost, jížto nade vše lichotí uzříti vítěze u nohou svých a k němuž se milostivě nakloňuje, byť přemožený dříve sebe hloub jí v srdci byl vězel.

„Nemáš vítězi, nesmíš!“ — pravila Angelina sama k sobě, přesvědčivši se o záměrech milovaného muže.

Proto jela do Paříže — aniž Bembo o tom měl tušení, proto došla i k samému Frescinimu vyzradit Bemba.

„Arregoni jest mladou, novou silou; nemožná vám bude, zvítěziti nad ním; jeho hlas jest nevyrovnaný, jest nyní snad jediný na světě; k tomu jeho škola! Snadno pochopíte, kterak se zdokonaloval, když víte proč. Láska jest nejmocnější všech pohnutek, a bystřejší větrů. Hnala jej ku předu. Nezbývá vám než

jeden prostředek. Použít ho a tím, že mně nápomocen budete k dosazení svého cíle — tím i sám sobě pomůžete.“

I sdělila Frescinimu, jaký si prostředek vymyslela

Příští den měl být rozhodným. Ohlášena byla opera: „Orfeus a Euridice“ od Glucka, v níž Arregoni vystoupiti měl co „Orfeus.“

Všecky noviny Pařížské to ohlásily, a nejen způsobem obyčejným jakož divadelní jakous pochoutku, ale se zvláštním intersem se o tom rozhořujíce.

„Paříž ještě neslyšela takový hlas, nepoznala výsledky takové školy, jakéž Arregoni požíval!“ — mluvil denník jeden; druhý zase se rozpustil o mistru Janu Zachovi, nejučenějším theoretikovi hudby, nejnadanějším učiteli, jehož nejdokonalejším žákem jest Arregoni. Třetí docela přinesl romantickou zprávu ze života Markésa Bemba, z něhož neukojitelná láska učinila operního zpěváka, a to nejvýtečnějšího ze všech, jichž kdy bylo!

I jinými mnohými podrobnostmi o Arregonim naplněny byly denníky, tak že tento ani pochopiti nemohl, odkud se ty věci do veřejnosti dostaly, a kterak jen možná, že ho žurnalisté tak vychvalují, aniž se byl posud kterému představil a odporučil, ba aniž kterého osobně znaje.

Netušil ovšem, že za tím za vším vězel uplacený ředitel divadla, Frescini — a Angelina.

Jednalo se o to, aby divadlo se naplnilo, aby výjev, jenž sledovati měl, ještě více hluku nadělal.

Ale Frescini i Angelina zapoměli, že se tyto listy a zprávy i jiné také osobě do rukou dostanou, již aby se nedostaly, by se byli postarati měli, totiž té, kterouž Bembo miloval a pro niž se stal Arregonim.

Frescini zvláště zprv žárlivostí, či vlastně uraženou marností nakvašen, jednal jako slepec. Angelinina krása ho celého pomátla. Uchvácen novými mu vřadami, zanedbal toho dne nad obyčej milenku, která i hned se dopídila co v tom vězí.

Na druhý den před polednem si vydobyla přístup na zkoušku, aniž Bembo o tom věděl. Spatříc Bemba a slyšíc ho, div že se nad ním nerozplakala. Co byl Frescini vedle toho muže? Nic než vybroušený divadelní zpěvák vedle genialního umělce, který nové tony tvořil a stvořené novým duchem nadchnul! — Rozhodla se rychle.

Po zkoušce přistoupil Frescini k Arregonimu a pravil, ruku mu podaje: „Pane, učinite mne svým přítelem! Zpívám už mnohá léta na divadle, ale nikdy se státi nemohu tím, čím vy už jste. Vaším přátelstvím budu povznešen. Nepovrhnete jím. Zítřka v poledne se sejdou všickni hlavní umělci pařížští, sklada-

telé i hudebníci i zpěváci u mne, vám ke cti, pane, se sejdou. Neodepřete nám to potěšení a dáte se vynajíti. Budeme se veseliti až do divadla a po divadle budem zase slaviti vaši slávu.“

Arregoni se zamysliv dlouho neodpověděl. Znalť on Fresciniho co soka svého. Nikdy zapomenouti nemohl na to, oč ten zpěvák ho připravil. Ale vychytralý Frescini rozuměl tomu mlčení:

„Jste muž a umělec — ba jste i kavalír, pravil; — nechte staré věci v zapomenutí klesnouti. Proto jsem k vám přišel, abyste se se mnou smířil a mně odpustil, ač vinen nejsem. Kdyby po mé vůli šlo, vzal bych ji za ruku a přivedl bych ji k vám a řekl bych, zde ji mějte, vám přináleží právem lásky vaší, mně nic po ní není — nechci ji znáti. — Nemohu za to, že mne pronásleduje svou přízní, nemohu za to, že pro mne v Paříži mešká. Odvezte ji, přemluvte ji, by při vás zůstala — neohlédnu se na to, nemstím se na vás, ba ani se nepohněvám!“

Arregoni vstana, ruku mu podal a pravil: „Vím, že tomu tak, že je to její vlastní vůle — přijdu k vám.“

Frescini odešel.

As půl hodiny na to přinesl sluha Arregonimu malé psaníčko na růžovém papíru, patrně ženskou rukou psané.

„Jste pozván k hodům. Chraňte se nápojů. Jsou připraveny k omámení vás a k oloupení o dnešní večerní slávu.“

Arregoni pochopil. „Ano!“ zvolal sám k sobě mluviv; — „kterak by bylo možná, aby sok umění se se sokem smířil, byť i sokovství v lásce mezi námi nebylo!“ — Okolo poledne šel k Frescinimu. Bylo tam hlučno. Pilo se na zdraví nové hvězdy na obzoru divadelním, provolávala se mu sláva — on sám ale byl pamětliv napomenutí. Souhlučením a bujnou líčenou veselostí ukrýval svou strídmost. Brzo napotom dělal, jakoby mu bylo do spaní, jako by byl ochraptěl.

„Odpusťte pánové“, — pravil líčeným, poněkud nejasným už hlasem — „nelze mi déle vydržeti, jest mi do spaní, a víte, že na večer vystoupiti mám. Podřimnu si trochu, abych se zotavil, sice by byla po mně veta. K večeru, až bude čas do divadla, zbudte mne.“

Frescini ho rychle uvedl do vedlejší síně. Tam si ulehnuv Arregoni, v mysli si zpíval svou partii Orfea.

Společnost se byla též brzo rozešla. Frescini byl jist své věci, připravil se na večer. Zaspí-li hodinu, pojedou sám do divadla, ohlásí se ochraptění zpěvákovo, po městě zatím se roznese, že se opil, nevzav ohled na obecenstvo.

(Pokračování.)

F E U I L L E T O N

Z Prahy.

Novoměstské divadlo. Jak známo, utrpěla opera naše velkou ztrátu úmrtím primadonny B. Mellerové. Následkem toho mohou se toliko takové opery dávat, které naše koloraturní zpěvačky, sl. Brennerova a sl. Prauseova provést mohou. Tímto způsobem viděli jsme v sobotu, dne 23. lipna romantickou operu „Indru“ od G. z Pultitzů, hudba od Flotowa. Opera tato upomíná silně na opery „Stradella“ a „Martha“, z nichžto mnohé arie s nápěvy v Indře velké podobnosti mají. Bude snad zajímavé, podáme-li některá životopisná data o B. z Flotowa. Flotow narodil se v Teutendorfu r. 1811 v Meklenburgsku, konal hudební studia u znamenitého Rejchy v Paříži a složil nejprv operu „Petr a Kolumbina“, pak „Rob Roy“ a „Vévodkyně z Guise.“ Na to následovaly balletní opera: „Ztroskotání lodí Medusy“, „Otrok Camoena“, „Alessandro Stradella a Martha.“ Poslední obě opery došly všestranného uznání. Brzy pak vystoupil Flotow s operou „Indra“, „Velkovévodkyně“, „Albín“, a složil k slavnosti vysvěcení nového zámku ve Šverínu slavnostní operu „Vévoda Albrecht z Meklenburku.“ Nyní je Flotow intendantem Meklenburgského dvorního divadla. Co se provedení „Indry“ dotýče, bylo dosti slušné; zvláště vynikly sleč. Prauseova (Indra), sl. Schmidtova (Kudru), p. Bachmann (Joze), a p. Fektér (Don Sebastian). V pondělí, dne 25. lipna, opakovala se dotčená opera.

Letní divadlo ve Pštrosce. Ve čtvrtek dne 21. lipna dával p. Václ. Braun ve prospěch svůj dramatickou báseň v 5 dějstvích „Syn pouště“ od B. Halma, přeloženou od J. Kolára. Byl to osudný den, na němž sleč. Kolínská svou způsobilost pro první role milovnice osvědčiti měla. Byli jsme dychtívi; avšak jaký to klam, sleč. Kolínská hrála Partenii bez ducha a bez srdce! ano tak chladně a tak nepřirozeně, že se obecenstvo v skutku na poušti nacházelo, ano na suchopárné poušti; neboť ani jedinká oasa neobjevila se ve hře sleč. Kolínské. Byl to skutečně duševní bankrot, při němž jsme k tomu přesvědčení přišli, že pan režisér lečjakousi neschopnou herečkou českému obecenstvu za dost učiniti chce, nepomyšle, že nejen renomé českého divadla, ale i kassa pana ředitele Thomé silně při tom utrpěti musí. Radíme panu režisérovi, aby podruhé takových pokusů nechal, a raději se o nějakou nadanou herečku postaral; neb duševní slabota a herecká způsobilost sl. Kolínské leží na tak nízkém stupni, že se tato Thaliina služka jen pro podřízené role upotřebiti dá. Nejlépe vynikl pan K. Šimanovský co Ingomar, vylíčil důsledně povahu syna pouště, žel toliko, že místem svůj krásný orgán nešetřil. Pan beneficent V. Braun dostal úplně své úloze a naplnil nás nadějí, že se potřebným hercem stane. Pan Lapil (mečír), hrál slušně; paní Wiedermannová osvědčila se hzděním české řeči a podivnou gestikulací co nenapravitelná herečka.

— Pan doktor A. V. Ambros píše v německém jazyku: Dějiny hudby, ježto ve dvou svazcích v Lipsku u Mathesa tiskem vyjdou. Že dílo to bude důkladné, za to nám ručí jméno chvalně známého spisovatele.

— Vyšší zpěvácký ústav kapelníka pana Frant. Škroupa dělá utěšené pokroky a lze se nadíti, že týž ústav v brzku prvního stupně v oboru tomto dosáhne. Nyní nastoupí dotčený ústav třetí svůj roční běh a žáci obojího pohlaví mohou tam od 1. září až do konce měsíce vstoupiti. Jak známo, vyšly v krátkém čase z téhož ústavu zpěvačky sl. Soukupova a sl. Ferlesova, křerézto obě u divadel engažované jsou. Jak se dovídáme, čítá paně Škroupův ústav mnoho žáků, z nichžto zvláště altistka sleč. Müllerova v koncertě Jiránkově velké sensací zbudila. Methoda paně Škroupova u vyučování ve zpěvu jest, jak jsme se přesvědčili, důkladná, praktická a vede k rychlým úspěchům.

— Výroční zkouška žáků vychovavacího ústavu pro slepé odbývala se v sobotu dne 23. t. m. v místnostech ústavu na Hradčanech, i došla pěkného výsledku. Mimo literární předměty, v nichžto slepí chovanci náležitě prospěli, byla i hudba předmětem této zkoušky. Chovanec Bed. Vrabec přednášel na varhany praeludium, a Ant. Mašek fugu velmi správně; oba osvědčili se co důstojní žáci učitele pana Jos. Bezečného. Chvalně počínali si všichni žáci, zpívající český chorál „Sv. Václave“ u Agnus i dona od Bol. Führera. M. Červený pískal na flétnu variací od Assmoyra a J. Schindler hrál na housle polonaise od Polledra a dosáhli oba velkého potlesku. Závěrek učiněn jest koncertním kusem od Čerého, ježž A. Mašek velmi uhlazeně a sběhle přednesl. Uprostřed zkoušky byla četná společnost, překvapena krásným výjevem. C. k. místodržitelství rada pan Josef Klingler, vstoupiv do sálu, podal zasloužilému učiteli p. Josefu Bezečnému záslužný kříž, ježž mu císař František za jeho třicetileté účinkování na tomto ústavu, a za jeho značné zásluhy ve vyučování daroval. Byl to zajisté krásný okamžik pro pana Bezečného, a máme za to, že mu chvíle ta na vždy v paměti utkví. Ústav tento čítá nyní 18 chlapců a 14 dívek, z nichžto letos dvě dívky a dva chlapečci vystoupí.

— Pan Jul. Th. Höger uspořádal v hostinci u Štěpána se žáky svými dne 24. t. m. ranní hudební zábavu, ježto celoroční zkoušku zastupovala. Mladý tento ústav počíná si velmi chvalně, docíliv u chovanců krásných pokrokův. Mimo ouvertury „Giralda“ od Adama, „Upír“ od H. Marschnera, symfonii od Haydna (1. větu), ježto na čtyry piana provedeny byly, slyšeli jsme nocturnu pro piano od Fielda, fantasii na motivy z Lucretie Borgia od J. Plachého, velké duo „Les Contrastes“ od J. Moschelesa, Mazeppa, symfonickou báseň pro 2 piana od F. Liszta, pak komorní skladby: Trio pro piano, housle a cello od R. Kuglera (1. věta), velký kvintett pro piano, hoboje, klarinet, roh a fagot od L. Beethovena a konečně trio pro piano, klarinet a cello od A. V. Ambrose. Chovanci se vesměs u provedení dotčených skladeb čacký drželi, dadouce nám důkaz, že ředitel pan Höger velmi obezřele svůj ústav spravuje a nejen na technické vzdělání, alebrž také na vkus žáků svých hledí. Ze žáků zaslouhují chvalnou zmínku: Sleč. Kar. Hoffmannova, Laura Wallerova, p. E. Schwab, J. Procházka, Ladislav Labler a K. Šebor, kteří svým těžkým úlohám úplně dostáli. Přejeme ústavu tomuto hojného zdaru připomínající toliko, by po druhé více skladeb českých kom-

ponistův, n. př. Duska, Dreyschocka, Kuhe, Schulhofa, Wehle, Pivody a t. d. provedeno bylo.

— Vzdělávací ústav hudební pana Antonína Wiedemanna, v němž se kromě piana také houslím a cellu vyučuje, došel dne 25. t. m. při výroční zkoušce velmi příznivého výsledku. Žáci prospěli v ústavu tomto za krátký čas velice a lze se nadíti, že pan ředitel Wiedemann brzy se školou svou vynikne. Volba skladeb byla silám chovanců přiměřena a také provedení kusů ze strany žáků bylo neúhonné. B. Eminger osvědčil ve fantasii pro cello od Dotzaura pěkný talent pro nástroj tento, malý Casinelli hraje Touhu pro housle od Mildnera (Příloha k Daliboru) vynikal pevností a čistotou. Také pan H. Kiehaupt přednášeje variace pro cello, osvědčil se co solidní cellista; p. J. Radotínský provedl variace do D od J. V. Kalivody s příznivým výsledkem. Dále hrála sleč. K. Hergetova s V. Casinellim sonatu pro piano a housle utěšeně, a konečně přednášeno bylo trio pro piano, housle a cello od Mozarta, v němž sl. J. Mühlwenzelova, J. Radotínský a J. Kiehaupt dobrou souhrou se vyznamenali. Pan ředitel Wiedemann, bývalý žák konservatoria, dokázal produkcí touto, že možná v krátkém čase u žáků dobrou methodou velkých pokroků dosíci. Odporujeme ústav tento zvláště dilettantům, kteří se houslím nebo cellu učiti hodlají, podotýkajíce, že i ti, kteří do konservatoria vstoupiti zamýšlejí, dokonalé přípravy v ústavu tomto dobudou.

— Celoroční zkoušky chvalně známého ústavu pana Coel. Müllera odbývaly se dne 26., 27. a 28. lipna v sále na Žofíně a došly krásného výsledku. Mimo ouvertury pro více pian přednášely se také skladby českých komponistův, jako: Kittla, Slavíka, Dreyschocka, Tomáška, transcripce na „Kde domov můj“ od F. Pivody, a t. d. Žáci a žákyně provedli své těžké úlohy na mnoze výborně, dadouce důkaz, jakých pokroků se obezřelým řízením, důslednou methodou a výtečnou paedagogikou pana ředitele dosáhnouti může. Hra chovanců byla čistá, uhlazená a správná, přednes větším dílem zdařilý a duševním silám žáku přiměřený. Zvláště vyznamenaly se slečny: Urbanova, Turnerova, Vlčková, Mayerova a Hassenteuflova; pak pan Cojner, Voves, Urban, Kratochvil, Schreyer, Freund obratným přednesem těžkých kusů na piano. Ve zpěvu vyznačily se slečny: Wahlova, Ledererova a Marie Hassenteuflova nejen dobrou školou ale i cituplným přednesem. Produkcí tyto došly u četného obecnstva vřelého uznání a většina žáků byla hojným potleskem a vyvoláním odměněna. Pan ředitel Müller, jsa sám důkladný a vzdělaný učitel má po boku dovedené síly vyučovací, z kterýchto okolností se valně prospěchy žáků vysvětliti dají. J.

— Pan Bed. Šimák, co skladatel a virtuos chvalně znám, uspořádal v místnostech svého pianního ústavu se žáky svými celoroční zkoušku dne 27. a 28. lipna. Netřeba šířiti slov o výtečné methodě a paedagogice pana ředitele; neboť o tom svědčí jeho hudební pololetní zábavy a každoroční hlavní produkci. Všichni žáci se čacký drželi a provedli úlohy své neúhonně a správně. Sleč. Brixiova přednášela něžně: „le corbeille de fleur“ od V. Kuhé, sleč. T. Medalova velmi odhodlaně a čistě: resignation od Dobřinského, slečny M. Ständlerova a M. Strossova idyllu od Schulhofa s dobrým výrazem.

Sleč. Richterova provedla l'inquietude od A. Dreyschocka skvěle a významně, i došla velkého potlesku. Chvalné zmínky zasluhují též slečny M. Demartiniova, M. a A. Odkolkova, J. Quastova, Čížkova a Bělohoubkova. Ze žáků vyznamenali se hlavně pan J. Nejedlý (nevidomý), jenž velkou fantasii od Thalberga virtuosním přednesem a provedením těžkých oktavových passaží k úžasu nás vytrhl. Neméně vynikl pan Riedl (nevidomý), jenž v piece od Willmerse skvělou technickou zběhlost osvědčil. Dále zbudil na se pozornost malý A. Hlaváč, přednášeje utěšeně nocturny od V. Kuhé. Obecnstvo bylo četné a bralo největšího podílu na rozkvětu tohoto ústavu, jenž v několika letech všestranné obliby dosáhl. Přednost tohoto ústavu před jinými jest ta, že pan ředitel Šimák sám co virtuos známý, žákům svým za vzor slouží.

— Výroční zkoušky chovanců Žofínské akademie ve čtvrtek dne 28. lipna podaly nám patrný důkaz o obezřelém a důkladném vyučování ve zpěvu na tomto ústavu. Do poledne slyšeli jsme žákyně nižšího oddělení, ježto na svůj útlý věk ve zpěvu chvalně prospěly, provedše úlohy své bezvadně a přiměřeně; škoda jen, že učitel téhož oddělení, pan Nejedlý, silným průvodem na piano slabý a ještě nevyvinutý hlas žaček svým zatemnil. Ze žákyň, ježto pěkným orgánem nadány jsou, slušno jmenovati slečny Bapt. Žurnovu, Emil. Polákovu a M. Nitšovu. Ostatně bylo by žádoucí a prospěšné, by pan Nejedlý podruhé místo některých těžkých německých písní a arií také písně české a zvláště národní dal, neboť jsou útlému věku přiměřenější a co do pojmutí snadnější. Co se vyučování na piano týče, přesvědčili jsme se, že žákyně pod vedením učitelky, slečny Čechové, značné pokroky dělají. Ještě více potěšili jsme se odpoledne z velkých úspěchů žaček druhého oddělení, v němž na slovo vzatý ředitel pan Zik. Kolesovský zpěvu vyučuje. Žákyně přednášely těžké solfegie s velkou sběhlostí, okrouhlostí a správností a osvědčily přednesem písní a arií, že mají útlocitého, důkladného a vzdělaného hudebníka za učitele. Ze žákyň dosáhla palmu této produkce sleč. Karolina Jelínková, kteráž svým totiž slabším; a však značně již vytrábeným a vzdělaným hlasem krásné budoucnosti vstříc hleděti může. K dobrým nadějím nás co do hlasu i zpěvu oprávnují slečny: Jos. Mourkova, Marie Cantanyova, a hlavně sleč. Formánková, kteráž bez vsí pochyby nejsilnějším a nejzvučnějším hlasem ze všech žaček honositi se může. Neméně vynikly žákyně, které se pod vedením učitele pana Grafa pianu učí. Tak slyšeli jsme od sleč. Jandové precísne přednesenou dythirambu od V. Tomáška, od sleč. V. Bachtíkovy obratně provedené rondo capricioso od Mendelssohna. Mezi všemi vynikla sleč. V. Stejskalova, kteráž polaccu od K. M. Webra s ohněm, bravourou a čistotou přednesla. Výsledek zkoušky této byl v skutku skvělý a naplnil nás nadějí, že ústav tento pod vedením pana Kolesovského rozkvěte a dobrého ovoce ponese, pakli se od častých koncertů upustí a raději na systematické vyučování hleděti se bude.

Výroční zkouška žáků varhanické školy dne 30. lipna. Znameníť tento ústav, jehožto ředitelství před rokem na slovo vzatému zakladateli a theoretikovi, panu Josefu Krejčímu, svěřeno jest, osvědčil i letos svou velikou pověst a naplnil nás nadějí, že pod novým

ředitelům ústav tento ještě více než jindy rozkvěte. Žáci prvního roku podali jak obyčejně i letos trefnými odpověďmi z harmonie a dovednou hrou na varhany patrný důkaz, jak velkých pokroků se jedním rokem dočiniti dá, mají-li žáci tak důkladného theoretika a pedagoga za učitele, jako je pan František Blažek, jenž na tomto ústavu 22 let s neunavnou horlivostí účinkujíc, vždy větších zásluh o rozkvět varhanické školy si dobývá. Ze žáků, kteřížto se v oddělení tomto nejvíce vyznamenali, slušno jmenovati: V. Čabouna, F. Honyse, J. Hrabánka a Strettiho. Žáci byli zkoušeni nejen v německé alebrž i v české řeči, a přesvědčili jsme se, že žáci v materštině mnohem plyněji a bystřeji odpovídali než v němčině. Do věnce zásluh pana F. Blažka náleží i to, že od r. 1848 kandidaty v harmonii češtinou vyučovati počal. Neméně překvapily nás úspěchy žáků druhého roku; kteřížto za své theoretické a praktické hudební vzdělání velečinnému a obezřelému řediteli, panu J. Krejčímu co děkovati mají. Pan Krejčí neustoupě v žádném ohledu nebožtíku K. Pitschovi, jest jeho důstojným nástupcem, ba osvědčil se uvedením času přiměřených oprav co muž bystrého ducha, co muž pokroku. Hlavní oprava je ta, že uvedl nový způsob tlapaní pedálů a konečně že vyhověl českému obecenstvu, podav programy zkoušky také v jazyku českém, kteréž roku 1850 nebožtík Pitsch pochoval. Také žáci druhého roku theoretické úkoly u přítomnosti četného obecnstva obratně rozluštili, vyznačivše se hlavně pracováním vkusných modulací a osvědčivše zběhlost v kontrapunktu, chorálu a theorii fugy. Co se praktického hraní na varhany dotýče, přednesl výtečně p. A. Dvořák těžké praeludium a fugu do A-moll od Bacha. Neméně statně počínal si pan K. Blaha, přednášeje obratně dvě věty ze sonaty pro varhany do C-moll od Mendelssohna a velkou překrásnou fugu do E-moll od J. Segera, slovutného českého kontrapunktisty; pan K. Bruša provedl efektní fantasií a fugu do D-moll od K. Pitsche velmi zručně. Mimo tyto slyšeli jsme velké zajímavé dílo, totiž sonatu pro varhany od Mendelssohna, jižto pan Zik. Glanz důstojně a krásně přednesl. Korunou však byla velká fuga do G-moll od Š. Bacha, ježto byvši od žáků p. Z. Glanze a A. Dvořáka s nuancemi okrouhle a uhlazeně přednešena ohromného efektu způsobila. Velkého potlesku došly též vlastní skladební pokusy žáků, z nichžto některé výborně pracovány jsou. Mimo to slyšeli jsme též dva chorály, kteréž žáci pod vedením znalého pana L. Zvonaře, učitele zpěvu, výrazně zpívali. Výsledek zkoušky této byl skvělý a ze všeho viděti, že s novým panem ředitelem také nová krásná epocha pro školu varhanickou nastane. A kdo by chtěl v tom pochybovati? Zajisté nikdo! Neboť za to nám ručí výtečníci, pan ředitel Krejčí, páni profesorové F. Blažek a L. Zvonař. ý.

Berlín. V Krollově divadle bude se provozovati nová opera „Mlynář z Meranu“ od Flotova, text od Mosenthala a Tietze.

Brusel. Letošní cenová úloha Bruselské akademie za hudební skladbu sestávala z kantaty „Věčný Žid.“ Cena byla tyto dni od komitě panu Roubauxovi (Rubó), žáku profesora Mehula, přiřknuta. Vítěz obdrží roční stipendium 2500 franků na čtyry leta na cesty do Německa a Francie k svému úplnému vzdělání. Skladatelkou výtečné básně „Věčný Žid“ je paní Paulina Braguavalova, jejížto poetický talent již drahý čas uznán jest.

Lublaň. (Mašek †). Chvalně známý skladatel hudební, Kamil Mašek, zemřel tu u sv. Štěpána nad Stajnicí, kamž se, chtěje své zdraví zotaviti, na čerstvý vzduch odebral. Pan Mašek byl učitelem na Lublaňské hudební škole a redigoval hudební měsíčník „Cecilií“, ježž nyní p. A. Paprotník dále vydává. Mašek uvedl mnoho slovenských písní, jmenovitě Prešunových, do hudby a složil k Vodníkově slavnosti nové „Dies irae.“ Hudba slovanská ztratila v něm pilného a nadaného vzdělavatele; neboť napsal 51 skladeb na své krátké umělecké dráze. Dosáhnul jen 27 roků svého stáří.

Londýn. Dne 23. lipna bude zde provedena poprvé Meyerbeerova opera „Pouť do Ploermelu.“

Paříž. Jakub Offenbach uspořádal představení své nové rozkošné operetky; jmenuje se „Markytánka velké armády“ a jest vlastenského obsahu, v níž nejnovější bitvy, jež Francouzi v Italii svedli, přiměřeným způsobem oslavuje. Text je pikantní a hudba roztomilá a velmi lahodná. Znamenitý akustik baron Cagniard de la Tour, vynálezce „Sireny“, zemřel v 80. roku svého stáří v Paříži. — Akademie krásných umění zvolila na místo zemřelého akademika Turpina de Crissé hudebního spisovatele J. Kastnera ze Strassburgu za nástupce. — V komické opeře bude se dávat na zimu nová opera „Faublas“ od Aubera, text od Seribea. — Také Gunoud píše pro lyrické divadlo novou operu „Filemon a Baucis.“ — Meyerbeerova opera „Pouť do Ploermelu“ vynesla v 32ti představeních bez mála 200.000 franků.

Wiesbaden. Slečna Tipkova vystoupila co královna noci, co Markyta v Hugenotech a co Lucia, a líbila se tak neobyčejně, že hned na rok s platem 4000 zl. engážována jest.

Dur a moll

(Plodnost Rossini-ho.) Jednou z rána ležel Rossini ještě v posteli a byl ve veselém hovoru s několika přáteli. V tom přišel básník Totola a přinesl text k pověstné překrásné modlitbě z opery „Mojžiš.“ Když ještě Rossini četl, prohodil básník, aby ústípkům v cestu vkročil: „Že k těm veršům celou hodinu ztrávil.“ — „Hodinu na takové verše! ... já k nim napíšu hudbu za čtvrt hodiny,“ odpověděl Rossini. I hned se péra chopil, a za deset minut stála ta nebeská modlitba na papíru.

Listárna. Panu V. D. v Krakově. Srdečné díky. Užijeme všech článků. Panu V. G. v Praze: Odpověď leží v expedici. Panu Ž. v Táboře: Opravíme a přidáme své náhledy.

K tomuto číslu přiložena jest notová příloha obsahující dvě písně od Fr. Škroupa.